

Діви Марії, були інтегровані в хоріві лави. Церква відкрита для відвідувань під час богослужінь, заходів і за попереднім записом на екскурсії.

8. Стара ратуша на площі Старої ратуші (Altes Rathaus am Alten Rathausplatz) Міська бібліотека Ізерлону (Stadtbücherei Iserlohn)

Зведена в стилі неоренесансу у 1876 році, Стара ратуша є однією з найвражачіших будівель Ізерлону. Площа Старої ратуші, де раніше стояли всі попередні ратуші, колись була міським ринком. Від цієї площі, розташованої в центрі міста, п'ять доріг вели до міських воріт: на північ до Уннських воріт, на схід до Вермінгерських воріт, на південний схід до Млинових воріт, на південь до Церковних воріт і на захід до Західних воріт. Ворота були знесені наприкінці XVIII століття. Таблички вказують на їхнє колишнє розташування. Назви вулиць – Південний рів, Східний рів, Північний рів та Західний рів – досі нагадують про маршрут міської стіни. З 1976 року в будівлі Старої ратуші розташовується головне відділення міської бібліотеки. Бібліотека є місцем для отримання інформації, освіти, проведення дозвілля та спілкування для відвідувачів усіх вікових груп. Її фонд налічує майже 90 тисяч книг, аудіокниг, газет, журналів, а також ігор, DVD та CD. Електронні книги можна брати напрокат у будь-який час доби.

9. Вермінгерська вулиця (Werminger Straße)

Вермінгер Штрассе сьогодні є однією з головних торговельних вулиць Ізерлону та носить свою назву щонайменше з 1635 року. Як одна з найстаріших вулиць міста, вона завжди мала важливе значення. Спочатку це була виїзна дорога на схід, від ратуші до колишнього рицарського маєтку Вермінгсен. Завдяки розташуванню на найвищій точці центру міста, до середини XIX століття вулиця була популярним місцем проживання для торговців. Поступова реконструкція вулиці в пішохідну зону, включаючи також Уннаер Штрассе, розпочалася у 1975 році. Сьогодні її прикрашають численні магазини місцевих власників і відомі мережеві бренди. Варто також звернути увагу на верхні поверхи будівель через їхню видатну архітектуру.

10. Реформатська церква (Reformierte Kirche)

Церква, збудована в стилі залової архітектури з бутового каменю та вальмовим дахом, була освячена у 1718 році. Над південним входом до церкви розміщена бронзова плита з 40 гербами колишнього прусського правлячого дому станом на 1701 рік. Членами реформатської громади були здебільшого представники шанованих купецьких родин. Церква входить до ініціативи «Відкриті церкви» Євангелічної церкви Вестфалії. Тут проводяться виставки, концерти та інші заходи.

11. Ринкова площа (Marktplatz)

Сучасний вигляд «Ринку» існує лише з середини 1970-х років. Раніше вздовж вулиць Вассерштрассе (Wasserstraße) та Ам Діккен Турм (Am Dicken Turm Straße) знаходилися

торговий дім і житловий будинок підприємців Кіссінга та Мьольмана, засновані у 1819 році. Починаючи з 1824 року, вони також побудували виробничу будівлю для виготовлення бронзових й латунних виробів. Однак після пожежі близько 1865 року весь бізнес було перенесено до Обере Мюле. Фірма «Кіссінг і Мьольман» здобула світову популярність завдяки своїм кавомолкам. Усі старі будівлі, які після 1865 року використовувалися для різних цілей, поступово були знесені. Таким чином, утворилася площа «Ринок», яка сьогодні використовується для літніх кафе, особливих заходів та проведення щотижневого ринку.

12. Церква Святого Алоїзія (Aloysius-Kirche)

Католицька церква є тринавною неороманською базилікою з червоної цегли з вражаючим фасадом із двома вежами. Церква Святого Алоїзія була освячена у 1894 році. Особливо варті уваги круглі вікна, створені за ескізами ізерлонської художниці Ірмгарт Вессель-Цумло, цінні статуї та неоготичний вівтар. Церква здебільшого відкрита протягом дня, завдяки чому сюди приходять як поціновувачі мистецтва, так і люди для тихої молитви.

13. Площа Шиллера (Schiller Platz)

З нагоди 100-ї річниці з дня смерті видатного німецького поета Фрідріха фон Шиллера (1759-1805), цю площу назвали на його честь. З 1902 року тут щосередини та щосуботи проходить міський ринок. Історичний фонтан «Радість життя» зображує, серед інших фігур, дві танцювальні пари та ізерлонські тютюнові коробки. До кінця XIX століття в цьому районі добували каламі, необхідний для виробництва латуні, що сприяло економічному підйому Ізерлона. Цей фактор, разом із особливими шарами гірських порід, сьогодні призводить до значних змін на всій території.

14. Ратуша (Rathaus)

Нова ратуша була завершена у 1974 році. На її фасаді можна побачити герб міста Ізерлон із зображенням Святого Панкратія. Наразі будівля потребує значних оновлень, і в перспективі заплановано її демонтаж.

15. Площа Вернера Якобі (Werner-Jacobi-Platz)

Площа названа на честь Вернера Якобі – юриста та політика, якого в 1933 році було усунуто з посади. Після війни він працював журналістом, а в 1946 році був обраний обербургомістром Ізерлона. На цій площі також розташована будівля Ратуші II.

16. Вілла Вессель (Villa Wessel)

Ця будівля була зведена у 1891 році як житловий будинок за проектом Отто Леппіна для власника фабрики Отто Ауера і 6 належить до найвражачіших споруд в районі вулиць Гартенштрассе та Штеннерштрассе, який у розмовній мові також називають «районом вілл». У 1955 році її придбав ізерлонський художник Вільгельм Вессель (1904-1971). З 1991 року будівлю використовує мистецьке об'єднання «Вільгельм

Вессель/Ірмгарт Вессель-Цумлох» як галерею з художньою майстернею.

17. Музична школа (Musikschule)

Колишня вілла Мельмана була побудована у 1870 році на вулиці Гартенштрассе (Gartenstraße). Свою назву вона отримала від пізнішого власника, підприємця та співвласника відомої ізерлонської компанії «Kissing und Mölmann» Пауля Мельмана (1865-1913). Спочатку парк навколо вілли займав приблизно 1,6 гектара, але з часом його площа значно скоротилася. Незважаючи на це, вищезгаданий архітектурний комплекс є свідченням віллової та садової архітектури пізнього XIX століття. З 1944 по 1976 рік тут знаходився міський дитячий будинок, а сьогодні у будівлі розташована міська музична школа.

18. Міська галерея у будинку фон-Шайблерів (Städtische Galerie im Von-Scheiblerschen-Haus)

Міська галерея, яка з 1993 року розташована у будинку фон-Шайблерів, здобула в останні роки особливу репутацію у Німеччині як виставковий майданчик робіт міжнародно визнаних фотохудожників та сучасного мистецтва. Будівлю було зведено у 1783 році як представницький житловий будинок ізерлонським купцем Йоганном Рупе. У 1791 році він передав її своєму зятеві Фрідріху фон Шайблеру, який обіймав посаду мера з 1808 до 1812 року. Завітайте сюди, і Ви будете вражені!

19. Площа Уннаер (Unnaer Platz)

Ворота Уннаер (Unnaer Tor), розташовані в кінці вулиці Уннаер (Unnaer Straße), були головним входом до міста зі сторони м. Хагена (Hagen) та м. Унни (Unna). Дзвіниця була встановлена за допомогою пожертв мешканців Ізерлона та місцевих підприємств. На гербовій короні дзвіниці можна побачити емблеми різних ремісничих професій. Неповдалі знаходився гостьовий будинок «До пошти» („Zur Post“), де Еміль Ріттерсгаус написав «Вестфальську пісню» („Westfalenlied“), яка щодня виконується разом із іншими мелодіями.

20. Віхельховенгаус (Wichelhovenhaus)

Видавничий дім IKZ було збудовано у 1927 році в експресіоністському стилі на замовлення Вальтера Віхельховена. Величні сходи вражають вітражними вікнами та мармуровим фонтаном із фігурою. У мозаїці підлоги зображено друкарський герб. Газета була заснована у 1842 році друкарем Йоганном Петером Віхельховеном (1805-1885).

21. Стара пошта – Міський архів Ізерлона (Alte Post - Stadtarchiv Iserlohn)

Будівлю було зведено у 1882 році як головну пошту в стилі Ренесансу. Після переїзду поштового відділення у 1986 році вона спершу слугувала навчальним центром для районного об'єднання ремісників. З 2004 року тут розміщені міський архів та 7 консультативний центр для споживачів. Міський архів зберігає документи, що охоплюють вісім століть історії міста Ізерлон та його районів. Широкий масив матеріалів і колекцій доступний для зацікавлених осіб.

22. Вестертор (Westertor)

Вестертор (Західні ворота) забезпечували доступ до міста з напрямку м. Альтена та м. Хаген. Тут можна побачити залишки міської стіни. Вулиця Гозенгассе (Gosengasse) залишалася майже незмінною протягом століть. Однак у ході міського відновлення в другій половині XX століття та прокладання кільцевої дороги Курт-Шумахер-Ринг (Kurt-Schumacher-Ring) історично сформована ситуація біля Вестертору була значною мірою зруйнована. Будинок на вулиці Вестергграбен (Westergraben) 1 вважається виробничим приміщенням ізерлонської шовкової промисловості, що була заснована у 1737 році.

23. Старий міський басейн (Altes Stadtbad)

Колишня купальня, відкрита у 1908 році, була переобладнана в сучасний житловий комплекс для пенсіонерів. Завдяки громадському вдаленню вдалося зберегти частини оригінальної будівлі в стилі модерн: фасад з мозаїкою, сходи, що знаходяться за ним, та вежу.

24. Пам'ятник на Поті (Mahnmal Poth)

Меморіал на Поті (поблизу міського вокзалу) був відкритий у 1989 році на честь жертв націонал-соціалізму. Місце розташування пам'ятника пов'язане з «Коричневим будинком» на Рамменштрассе (Rahmenstraße) 4, де знаходився місцевий осередок Націонал-соціалістичної німецької робітничої партії (НСРП), а також з будинком на Клузе (Haus Kluse) 18, звідки єврейські родини були депортовані до таборів смерті. Авторам пам'ятника є професор Зігфрід Нойенхаузен із Ганновера. Виконана в натуральну величину, стоячи в центрі, фігура оточена чотирма фрагментами свастики, які створюють відчуття загрози.

25. Міський залізничний вокзал (Stadtbahnhof)

Міський вокзал Ізерлону у 2010 році був визнаний першим пішохідним вокзалом (Wanderbahnhof) землі Північний Рейн-Вестфалія. Це спеціальний тип вокзалу, що орієнтований на пішохідів та туристів. Цей кінцевий вокзал є початковою точкою для туристичних маршрутів Зауерланд-Вальдруте (Sauerland-Waldroute) та Дратгандельсвег (Drahtandelsweg). Вокзал також зручно розташований поруч із центром міста, а в його будівлі знаходиться туристично-інформаційний центр.

Хочете дізнатися більше та почути історії, що приховані за історичними подіями? Тоді замовте одну з захопливих тематичних екскурсій містом – це справді варто того!

ISERLOHN.
wald | stadt | marketing

Міська інформація / Міський маркетинг
Bahnhofsplatz 2 (Площа вокзальна)
58644 Ізерлон

+49 2371 217 - 1820

stadtinfo@iserlohn.de

www.iserlohn.de

www.waldstadtpanorama.de

Крім того, у нас ви можете знайти:

- продаж квитків до Парктеатру та на інші заходи у м. Ізерлон;
- загальну туристичну інформацію (екскурсії по місту, туристичні карти, велосипедні маршрути тощо);
- продаж сертифікатів WALD | STADT | GUTSCHEIN та різноманітної брендованої продукції, пов'язаної з м.Ізерлон.

Видавець:

м. Ізерлон
15/1 - Відділ міського маркетингу та соціальних медіа
Schillerplatz 7 (Площа Шіллера)
58636 Ізерлон

stadt.iserlohn

Stadt Iserlohn

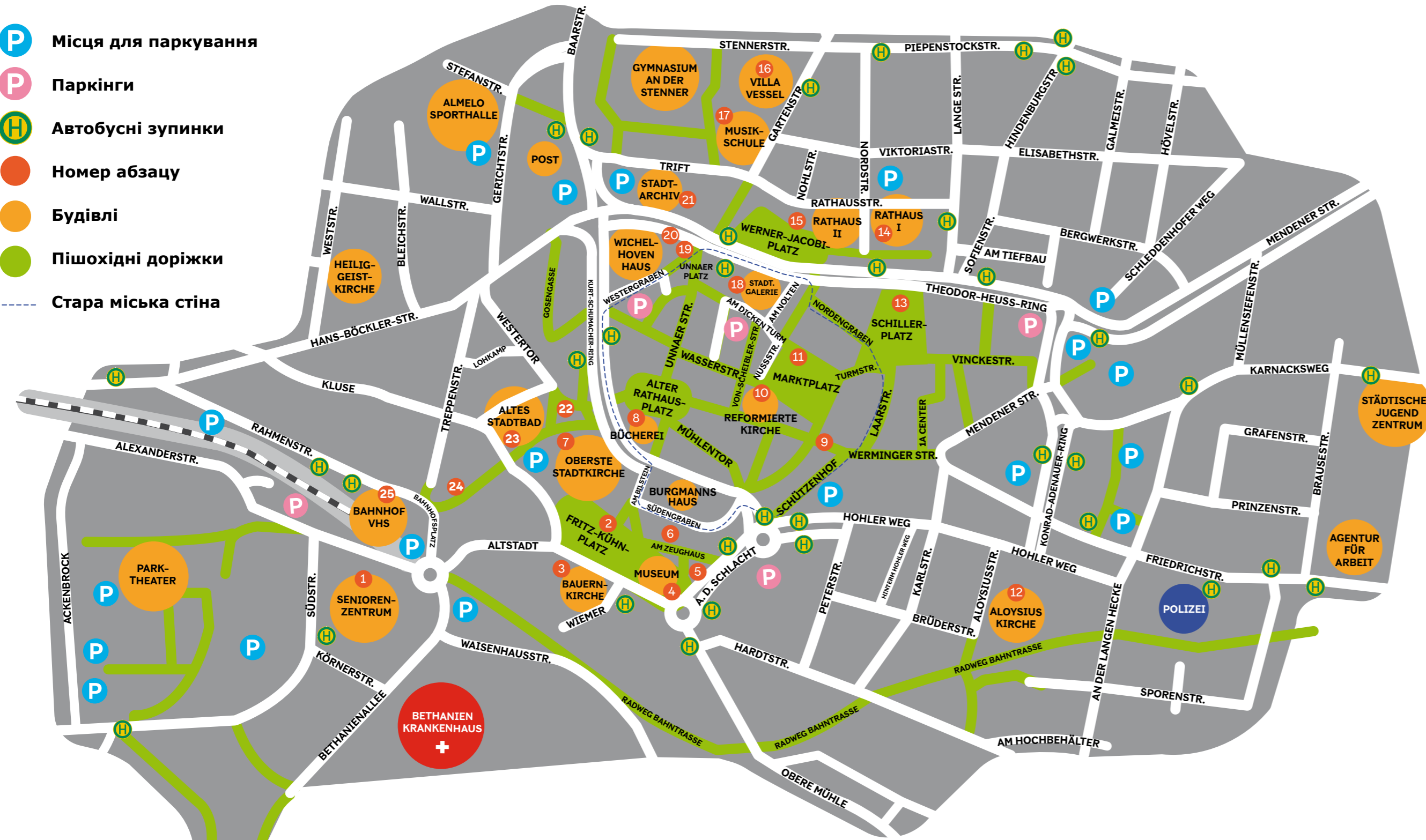
www.sauerland.com

ISERLOHN.
wald | stadt | heimat

ІЗЕРЛОН
КОРОТКИЙ ЕКСКУРС

- Місця для паркування
- Паркінги
- Автобусні зупинки
- Номер абзацу
- Будівлі
- Пішохідні доріжки
- Стара міська стіна

ЛАСКАВО ПРОСИМО!

Історія міста бере свій початок у X столітті. Уже в 1278 році граф Ебергард підтвердив надання Ізерлону міських прав. У XVIII столітті місто відігравало значну роль як центр виробництва бронзи та латуні. Сьогодні Ізерлон залишається потужним економічним осередком, а також відомий як «лісове місто» (Waldstadt) із високою якістю життя та численними можливостями для відпочинку, які приваблюють не лише місцевих жителів, а й гостей з інших регіонів.

А тепер почнемо: ця брошура пропонує Вам здійснити історичну подорож тривалістю приблизно півтори години, під час якої Ви зможете краще познайомитися із центром міста. Уздовж затишної пішохідної зони перед Вами відкриються історичні будівлі, об'єкти культурної спадщини та старовинні церкви, що розповідають про багату історію цього міста.

1. Центр для літніх людей «Waldstadt» (Seniorenzentrum Waldstadt)

Попередником сучасного центру для літніх людей «Waldstadt» був шпиталь Святого Духа, заснований на початку XIV століття в центрі міста. Про будівлю, знесену в 1812 році, сьогодні нагадує лише назва вулиці «Heilig-Geist-Straße» (вулиця Святого Духа). У 1855 році було зведено нову «Міську лікарню для бідних» у стилі прусського класицизму. Після спорудження католицької лікарні Святої Єлизабет та євангельської лікарні Бетані у 1898 році заклад було перейменовано на «Міський шпиталь».

З 1960 року будівлю почали використовувати виключно як будинок для літніх людей. Незважаючи на численні перебудови та розширення, фасад споруди й досі зберігає свій оригінальний вигляд.

2. Площа Фріца-Кюна (Fritz-Kühn-Platz) та міська стіна (Stadtmauer)

На цьому місці в долині Барабаха знаходилася перша оселя, що називалася «Лон». У XIII столітті місто було укріплене кам'яною стіною. Залишки міської стіни досі можна побачити. Через церковні ворота, також звані «церковним порталом», й церковні сходи вела дорога від міста до сільської церкви та цвинтаря. До 1798 року тут стояла «Порохова вежа». Колишній будинок замкового службовця, в якому зараз знаходиться архів замку для євангелічних парафій, є однією з найстаріших будівель, що не були зруйновані під час однієї з численних великих пожеж. Назва площі походить від імені почесного громадянина Ізерлону, ректора та письменника Фріца Кюна (1883–1968), який з 1954 по 1968 рік очолював «Будинок Батьківщини» (тепер Міський музей) в Ізерлоні. Сучасна площа Фріца-Кюна була ретельно відновлена та реконструйована з 2016 по 2018 рік. Вона вражає своїм 160-метровим водним потоком, великим дитячим майданчиком та великою кількістю зелені.

3. Селянська церква святого Панкратія (Oberste Stadtkirche)

Церква святого Панкратія, яку також називають «Селянською церквою», є найстарішою церквою Ізерлону. Перша будівля храму була зведена близько 1000 року й служила місцем богослужінь для сільського поселення в долині Баарбаху. Незважаючи на те, що церква розташовувалася за межами 3 міських мурів, до Реформації близько 1565 року вона

залишалася головним парафіяльним храмом міста. Сучасна Селянська церква — це первісно хрестоподібна романська базиліка зі стовпами, виконана з бутавого каменю, із західною вежею, яка, ймовірно, була побудована у XIII столітті. Хор, боковий хор і сакристія датуються серединою XIV століття. До визначних пам'яток церкви належать різьблений готичний вітварний кіот, створений близько 1450 року, та барокова кафедра 1749 року. Особливої уваги заслуговує новий орган від Grenzing, встановлений у 2019 році. У дзвіниці перед головним входом висять сталеві дзвони, які з 1925 по 2008 рік скликали вірян до храму, але були замінені. Їх окреме підвісне розташування символізує визнання їхньої 83-річної служби. На зовнішніх стінах церкви розташовані надробки старовинних родин Ізерлона. Сьогодні будівля використовується не лише для богослужінь, а й для різноманітних заходів.

4. Міський музей Ізерлона (Stadtmuseum Iserlohn)

Міський музей розташований в одній із найкрасивіших барокових будівель Ізерлона. Споруда, виконана у стилі палацу, була зведена близько 1720 року купцями та перебудована у 1763 році. На початку XIX століття вона використовувалася як арсенал, а в 1849 році була захоплена повстанцями під час революції. У міському музеї представлена історія Ізерлону - від геологічного формування регіону до післявоєнного періоду XX століття. Основними темами експозиції є історія міста й індустрії, зокрема виробництво дроту, голок, а також мідних й бронзових виробів. Музей також має колекцію ізерлонських тютюнових коробок. Виділіть час та обов'язково завітайте!

5. Будинок Рампельманна (Rampelmannsches Haus)

Цей будинок є одним із найстаріших міських будинків у регіоні Марк. Зведений у стилі пізнього бароко, він був побудований у 1748 році для ізерлонського торговця Герхардуса Квінке. Про рік побудови свідчать анкери на фасаді будівлі. Пізніше будинок перейшов у власність купця та міського депутата Генріха Рампельманна, чие ім'я й досі залишається назвою цієї історичної споруди.

6. Ізерлонський музей ремесел та поштової історії (Iserlohner Museum für Handwerk und Postgeschichte)

Музей розташований у будівлі, яка є пам'яткою архітектури й відома серед місцевих як «Фабричний дім Масте». Основна увага в експозиції приділяється історії ремесел у регіоні Марк в контексті суспільних змін, а також поштової історії міста Ізерлон та графства Марк. Особливо варта уваги колекція старовинних кавомолок. Відвідати цей музей справді варто!

7. Верхня міська церква (Oberste Stadtkirche)

Верхня міська церква велично височіє на пагорбі Більштайн. Вона виникла на основі каплиці, присвяченої римським святам Космі та Даміану. Ця двонедна готична зальна церква з трансептом була побудована близько 1330 року на місці романської попередньої будівлі. Подвійний шпиль романської західної вежі був оновлений у 1510 році. Найвидатнішим мистецьким твором церкви є різьблений вітвар із фігурами апостолів і святих, а також сценою Розп'яття, створений приблизно у 1400 році. Розписані панелі вітваря, відомі як «Ізерлонські Марійні дошки», із зображенням сцен із життя